

SAJTÓKÖZLEMÉNY

Miért kell védenünk a gyepeket?

Az utóbbi években egyre több gyepek romlik le és tűnik el Romániában, abban az Európai Unió tagállamban, ahol egyedülálló módon öt szárazföldi biogeográfiai régió is megtalálható (pannon, kontinentális, sztyeppi, alpesi és fekete-tengeri) és amely kiemelkedő természeti sokféleséggel rendelkezik - részben épp az olyan hagyományos hasznosítási tevékenységeknek köszönhetően, mint a kaszálás és legeltetés.

A [2007-2019 közötti időszakban 46.000 hektárnyi gyepek tűnt el Románia területéről](#). Ez nagyobb terület mint Nagyvárad, Szatmárnémeti, Marosvásárhely és Temesvár városai által lefedett terület együttesen. Miután mindeddig csupán szórványos próbálkozásaink voltak arra nézve, hogy megóvjuk a gyepeket a leromlástól, feltöréstől vagy beépítéstől, idén már átgondoltan összpontosítjuk erősségeinket a még meglévő gyepek védelmére.

Ennek érdekében indítottuk az „Agrárkörnyezetvédelmi szakpolitika fejlesztése részvételi akciókutatással és civil hozzájárulással” elnevezésű projektünket, amely a „Milvus Csoport” Egyesület és az Erdélyi Kárpát Egyesület - Szatmárnémeti által kötött partnerség keretében valósul meg. Projektünk anyagi támogatója az Active Citizens Fund Románia program, amelyet Izland, Liechtenstein és Norvégia a 2014–2021-es EGT Alapon keresztül finanszíroz. Célunk Románia természetes és természetközeli állapotban lévő gyepeinek védelme. Ezek az élőhelyek sokszor kivételes természeti értékeket rejtnek magukban és jelentős hatásuk lehet a klímaváltozás negatív hatásainak mérséklésében.

A gyepek olyan élőhelyek, amelyek több ezer, vagy akár tízezer évig is eltartó kialakulásuk során, igen sok élőlény (baktériumok, gombák, növények, állatok) otthonává váltak és ugyanakkor a bolygó leginkább veszélyeztetett ökoszisztémái közé tartoznak.

A gyepek megőrzése nem csak a biodiverzitás védelmének szempontjából fontos, hanem azoknak a rajtuk gazdálkodó közösségeknek is, amelyeknek a megélhetése függ ezektől az ökoszisztémáktól. A romániai kisgazdák olyan gyepeket művelnek, amelyek közül egyesek nagyon magas természeti értékeket képviselnek. A [statisztikák](#) sajnos nem mutatnak túl derűs képet: a gazdák nehezen viselik a rájuk nehezedő gazdasági nyomást és támogatásra lenne szükségük ahhoz, hogy megőrizzék a gyepeket, mégpedig megfelelő természeti állapotban.

A külterjes, kis farmokra és hagyományos művelési gyakorlatokra alapozó mezőgazdaságnak kulcsszerepe van a biodiverzitás és a vidéki kultúra megőrzésében. [Az európai új Közös Agrárpolitika](#) felé tartó átmeneti időszakban és ennek nemzeti változatának kidolgozásában Romániának (Planul Național Strategic 2023-2027 - Nemzeti Stratégiai Terv) most egyedi lehetősége nyílik jobban támogatni a mezőgazdasági területeiket fenntartható módon művelő gazdákat.

Eddigi tevékenységeink:

- Készítettünk egy honlapot annak érdekében, hogy a nagyközönség jobban megismerhesse ezeket az értékes élőhelyeket: <http://pajisti.milvus.ro/>. Itt választ kaphatnak különböző kérdésekre (pld. *Mik a gyepek? Milyen előnyöket kínálnak? Mi a romániai gyepek helyzete?*), illetve tájékozódhatnak a világban és az országban fellelhető gyepek típusairól, a védett élőhelyekről és az ökológiájuk sajátosságairól;
- [Elindítottunk egy szociológiai felmérést](#), hogy feltárjuk a gyepek eltűnéséhez vezető okokat (hét megyében: Arad, Bihar, Kolozs, Kovászna, Maros, Szatmár és Temes). Mindeddig 36 interjút készítettünk, egyrészt olyan személyekkel, akik gyepeket használnak és/vagy kezelnek, másrészt egyes érintett intézmények képviselőivel (önkormányzatok, Mezőgazdasági Kifizetési Ügynökség);
- Szakmai ellenőrzésnek vetettük alá azt az általunk megrendelt tanulmányt, amely légi- és műholdfelvételek segítségével elemzi a romániai gyepek kiterjedését;

Projekt partnerek:

- Előkészítettünk egy peranyagot, amelynek egy védett területen lévő gyep törvénytelen tönkretételével kapcsolatos eljárásban lesz szerepe.

A projekt végéig, 2024-ig tervezett további tevékenységeink:

- Felmérjük az aktuális, Romániában elérhető [agrár-környezetvédelmi csomagok](#) hatékonyságát. Ezek olyan, az EU tagállamokban gazdálkodók által igénybevehető támogatási formák, amelyek bizonyos előírásokat szabnak meg annak érdekében, hogy a mezőgazdaság negatív hatásai minél kevésbé befolyásolják az európai vadon élő állatokat és élőhelyeket;
- Ökológiai tudatformáló szemináriumokat tartunk diákoknak (öt egyetemi központban). Ezek segítségével a felnövő nemzedéket próbáljuk megszólítani illetve arra mozgósítani, hogy díjazás fejében eredeti ötleteket valósítsanak meg egy gyepekhez kötődő vetélkedő keretében;
- Folytatjuk az elkezdett szociológiai felmérést (adatok elemzése, a gyephasználat átalakulásának okait vizsgáló kérdőív kidolgozása és alkalmazása egy 1.000 fős mintán, ennek kiértékelése);
- Monitoring és ellenőrző (watchdog) tevékenységeket folytatunk (gyepek tönkretételével kapcsolatos esetek dokumentálása és jogi eljárások indítása a felelősök ellen – szem előtt tartva, hogy az EU-hoz való csatlakozásakor [Románia vállalta a gyepek össz-felületének megőrzését](#));

Illusztrációk (elérhetőek [innen](#)):

1. Magas természeti értékű gyep | Fotó: Sos Tibor
2. Bókoló zsálya (*Salvia nutans*) árvalányhajas (*Stipa sp.*) foltban, száraz gyepekre jellemző védett és jellegzetes fajok | Fotó: Havadtői Krisztina
3. Mocsári kockásliliom (*Fritillaria meleagris*), országos szinten védett faj, árterek és mélyebben fekvő területek nedves réteinek jellemző faja, | Fotó: Havadtői Krisztina
4. Hegyi árnika (*Arnica montana*), az Élőhelyvédelmi Irányelv 5-ös mellékletében szereplő, Natura 2000-es védett gyógynövény, hegyvidéki gyepon | Fotó: Sos Tibor
5. Legelő kárpáti borzderes tehének Dornavára környékén | Fotó: Laura Turdean
6. Szénakazlak Verespatakon | Fotó: Laura Turdean
7. Biogeográfiai régiók Romániában | „Milvus Csoport” Egyesület
8. Jellegzetes védett gyeses élőhelyek Romániában | „Milvus Csoport” Egyesület

Kommunikációs felelős:

Laura Turdean (laura.turdean@milvus.ro, +40745-954.251) | „Milvus Csoport” Egyesület | <http://pajisti.milvus.ro/>

Az Active Citizens Fund Románia programól

Az Active Citizens Fund Románia programot az EGT Alapok 2014-2021 finanszírozza. Az Alapok célja a gazdasági és szociális különbségek csökkentése és a 15 kedvezményezett állam és az adományozó államok (Izland, Liechtenstein, Norvégia) közötti kétoldalú kapcsolatok megerősítése. A Program alapkezelője a Civil Társadalom Fejlesztéséért Alapítvány, a Polgár-Társ Alapítvány, a Roma Közösségek Erőforrásközpontja, a PACT Alapítvány és a Frivillighet Norge által alkotott és az FMO (az EGT és Norvég Alapok Finanszírozási Mechanizmusának Irodája) által kinevezett konzorcium. Az Active Citizens Fund Románia célja a civil társadalom és az aktív polgárság megerősítése, valamint a kiszolgáltatott csoportok kapacitásának növelése. A Program 46 000 000 euró összköltségvetéssel a civil társadalmi szektor hosszú távú fenntarthatóságának és kapacitásának fejlesztését célozza, fokozva szerepét a demokratikus részvétel, az aktív polgárság és az emberi jogok előmozdításában, miközben megerősíti az adományozó államokkal, Izlanddal, Liechtensteinnel és Norvégiával fennálló kétoldalú kapcsolatokat. További információ az Active Citizens Fund Romániáról a www.activecitizensfund.ro oldalon található. További információt az EGT és Norvég Alapokról a www.eeagrants.org oldalon talál.

„Milvus Csoport” Egyesület egy nonprofit civilszervezet, mely természetvédelmi, oktatási, kutatási, illetve tanácsadási tevékenységeket végez annak érdekében, hogy Románia a madarak, a vadvilág és az emberek számára egyaránt jobb helyé váljon.

Erdélyi Kárpát Egyesület – Szatmárnémeti - egy elkötelezett, természetet szerető csoport alakította, azzal a céllal, hogy egy egészséges és egészséges környezetben élő társadalomért dolgozzanak. Népszerűsíti az ökoturizmust és tevékenyen részt vesz a természeti értékek megőrzésében szabadtéri tevékenységei révén.

Projekt partnerek:

